

CURTEA DE ARBITRAJ COMERCIAL
INTERNAȚIONAL DIN CHIȘINĂU

**REGULI DE PROCEDURĂ
ARBITRALĂ**

2017

CUPRINS

CLAUZA COMPROMISORIE MODEL	6
-----------------------------------	----------

CAPITOLUL I – Dispoziții generale

Articolul 1. Domeniul de aplicare	7
Articolul 2. Principiile procedurii arbitrale	8
Articolul 3. Precizări terminologice	9
Articolul 4. Convenția de arbitraj. Arbitrajul extraconvențional	9
Articolul 5. Comunicarea actelor procedurale	10
Articolul 6. Reprezentarea și asistența	11

CAPITOLUL II – Componența tribunalului arbitral

Articolul 7. Tribunalul arbitral. Numărul arbitrilor	11
Articolul 8. Numirea arbitrului unic	13
Articolul 9. Numirea tribunalului arbitral alcătuit din trei arbitri	13
Articolul 10. Acceptarea împuternicirilor de către arbitri	15
Articolul 11. Recuzarea și abținerea arbitrilor de la examinarea cauzei	15
Articolul 12. Temeiurile de încetare a împuternicirilor arbitrului	17
Articolul 13. Înlocuirea arbitrului	18
Articolul 14. Desfășurarea repetată a ședințelor în cazul înlocuirii arbitrului	18
Articolul 15. Răspunderea arbitrilor	18

CAPITOLUL III – Procedura arbitrală

Secțiunea 1. Considerente generale

Articolul 16. Reguli generale	19
Articolul 17. Termenul și locul desfășurării procedurii arbitrale	19
Articolul 18. Procedura arbitrală accelerată	20
Articolul 19. Limba procedurii arbitrale	21

Articolul 20. Cheltuielile arbitrale	21
Articolul 21. Suportarea cheltuielilor arbitrale	22
Secțiunea 2. Sesizarea Curții de Arbitraj și pregătirea litigiului pentru dezbateri	
Articolul 22. Conținutul cererii de arbitraj	22
Articolul 23. Înregistrarea cererii de arbitraj	23
Articolul 24. Solicitarea informațiilor suplimentare	24
Articolul 25. Informații comunicate părâtului	24
Articolul 26. Achitarea cheltuielilor arbitrale	24
Articolul 27. Avansarea și garantarea cheltuielilor arbitrale	25
Articolul 28. Referința părâtului	25
Articolul 29. Modificarea cererii de arbitraj sau a referinței	26
Articolul 30. Intervenția terților	26
Articolul 31. Acțiunea reconvențională	27
Articolul 32. Pregătirea litigiului pentru dezbateri arbitrale. Prima înfățișare	28
Articolul 33. Procedura orală și procedura scrisă	28
Articolul 34. Verificarea competenței tribunalului arbitral. Ridicarea excepției de necompetență	29
Articolul 35. Aplicarea măsurilor asigurătorii	30
Articolul 36. Arbitrul de urgență	31
Secțiunea 3. Înfățișări și dezbateri	
Articolul 37. Calendarul procedural	32
Articolul 38. Ședința arbitrajului	32
Articolul 39. Efectele neprezentării părții la ședința de arbitraj	33
Articolul 40. Soluționarea litigiului în lipsa ambelor părți	33
Articolul 41. Întreruperea dezbaterilor	33
Articolul 42. Probele	33
Articolul 43. Dispunerea efectuării expertizei	34
Articolul 44. Efectele omisiunilor în efectuarea acțiunilor procesuale	35
Articolul 45. Finalizarea examinării cauzei	36
Articolul 46. Procesul-verbal al ședinței	36
Articolul 47. Înregistrările audio și/sau video a ședinței arbitrale	36

Articolul 48. Dreptul la informație al părților	36
Articolul 49. Renunțarea la dreptul de a obiecta	37

CAPITOLUL IV – Hotărârea arbitrală

Articolul 50. Actele de dispoziție ale tribunalului arbitral	37
Articolul 51. Tranzacția	38
Articolul 52. Adoptarea hotărârii	38
Articolul 53. Forma și conținutul hotărârii	38
Articolul 54. Interpretarea, completarea și rectificarea hotărârii	39
Articolul 55. Hotărârea cu privire la cheltuieli	40
Articolul 56. Comunicarea hotărârii	40
Articolul 57. Efectele hotărârii arbitrale	40
Articolul 58. Dreptul aplicabil fondului litigiului	40

CAPITOLUL V – Dispoziții finale

Articolul 59. Dreptul aplicabil procedurii arbitrale	41
Articolul 60. Intrarea în vigoare	41

ANEXA I. CLAUZA COMPROMISORIE MODEL

42

ANEXA II REGULI SUPLIMENTARE PENTRU PROCEDURA ARBITRALĂ ACCELERATĂ

Convenția de arbitraj și introducerea în Regulile procedurii arbitrale accelerate	43
--	----

Reguli suplimentare pentru procedura arbitrală accelerată

Articolul 1. Considerente generale	44
Articolul 2. Arbitrul unic	44
Articolul 3. Cererea de arbitraj și referința	44
Articolul 4. Alte derogări de la termenii limită generali pentru efectuarea actelor de procedură	44
Articolul 5. Reguli speciale	45

Articolul 6. Modificarea termenilor limită. Derogarea de la 45
calendarului procedural

ANEXA III. PROCEDURA ARBITRULUI DE URGENȚĂ

Articolul 1. Arbitrul de urgență	46
Articolul 2. Cererea pentru numirea unui arbitru de urgență	46
Articolul 3. Comunicarea cererii	46
Articolul 4. Numirea arbitrului de urgență	46
Articolul 5. Locul desfășurării procedurii arbitrului de urgență	47
Articolul 6. Sesizarea arbitrului de urgență	47
Articolul 7. Hotărârile de aplicare a măsurilor de asigurare în regim de urgență	47
Articolul 8. Caracterul obligatoriu al hotărârilor arbitrului de urgență	48
Articolul 9. Costurile procedurii arbitrului de urgență	48

CLAUZA COMPROMISORIE MODEL

Orice litigiu sau pretenție din sau în legătură cu prezentul contract, inclusiv neexecutarea, încetarea sau nulitatea acestuia, vor fi soluționate definitiv prin arbitraj în conformitate cu Regulile de procedură arbitrală ale Curții de Arbitraj Comercial Internațional din Chișinău de pe lângă Asociația Patronală „Camera de Comerț Americană din Moldova”.

Se recomandă suplimentarea clauzei compromisorii cu următoarele prevederi:

Tribunalul arbitral va fi compus din [...] (arbitru unic sau trei arbitri)

Locul arbitrajului va fi municipiul Chișinău, Republica Moldova.

Limba procedurii arbitrale este [...].

Prezentul contract este guvernat de legea [...] (a se indica statul legea materială a căruia va guverna contractul).

REGULI DE PROCEDURĂ ARBITRALĂ

(în vigoare din 6 februarie 2017)

CAPITOLUL I – Dispoziții generale

Articolul 1. Domeniul de aplicare

- (1) Prezentele Reguli de procedură arbitrală (denumite în continuare „Regulile”) sunt adoptate de Comitetul de Conducere (denumit în continuare „Comitetul de Conducere”) al Curții de Arbitraj Comercial Internațional din Chișinău (denumită în continuare „Curtea de Arbitraj”) de pe lângă Asociația Patronală „Camera de Comerț Americană din Moldova”, în conformitate cu punctul 3.3 din Statutul Curții de Arbitraj.
- (2) Prezentele Reguli se aplică în arbitrajul intern și internațional administrat de Curtea de Arbitraj.
- (3) Curtea de Arbitraj nu examinează litigii, ci administrează activitatea de soluționare a litigiilor de către tribunale arbitrale, constituite în conformitate cu prezentele Reguli. De asemenea, în situațiile prevăzute de convenții arbitrale și alte acte, Curtea de Arbitraj acționează ca facilitator al arbitrajului (de exemplu: poate fi autoritate de desemnare pentru arbitrajul *ad hoc*, etc.).
- (4) Procedura arbitrală va fi desfășurată potrivit Regulilor în vigoare la data recepționării cererii de arbitraj de către Secretariatul Curții de Arbitraj (denumit în continuare „Secretariat”), dacă părțile nu au prevăzut altfel.
- (5) Părțile pot conveni, în scris, asupra aplicării prezentelor Reguli cu excepția anumitor prevederi de la aplicarea cărora ele vor renunța în mod expres și în scris, dacă prezentele Reguli permit aceasta. Înainte de constituirea tribunalului arbitral, excluderea anumitor prevederi din prezentele Reguli și/sau înlocuirea lor cu alte prevederi în vederea soluționării litigiului se efectuează de către Comitetul de Conducere, iar după constituirea tribunalului arbitral excluderea și/sau înlocuirea prevederilor respective se efectuează prin încheierea tribunalului arbitral.

- (6) Părțile pot solicita, în scris, aplicarea altor norme de procedură. Dacă cererea de aplicare a altor norme de procedură va fi înaintată până la constituirea tribunalului arbitral, Comitetul de Conducere va analiza regulile de procedură arbitrală indicate de părți și va decide dacă acestea pot fi aplicate la soluționarea litigiului și în ce măsură. După constituirea tribunalului arbitral, ultimul va fi competent să decidă dacă și în ce măsură normele de procedură indicate de părți pot fi aplicate la soluționarea litigiului.

Articolul 2. Principiile procedurii arbitrale

- (1) Procedura arbitrală se desfășoară conform principiilor de bază ale arbitrajului, prevăzute de legislație: respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, legalitatea, libertatea convențiilor de arbitraj, constituirea arbitrajului în conformitate cu convenția părților, contradictorialitatea, egalitatea de tratament, respectarea dreptului la apărare și confidențialitatea.
- (2) Arbitrii sunt obligați să-și exercite atribuțiile în mod independent și imparțial, pe întreg parcursul procedurii arbitrale.
- (3) Toate materialele depuse de părțile procedurii arbitrale sunt confidențiale. Nicio persoană, în afara celor implicate în desfășurarea litigiului, potrivit prezentelor Reguli, nu are acces la dosar fără acordul scris al părților.
- (4) Curtea de Arbitraj și personalul acesteia au obligația să asigure confidențialitatea arbitrajului, neavând dreptul de a publica sau a divulga datele de care iau cunoștință în îndeplinirea atribuțiilor ce le revin, fără a avea acordul scris al persoanei la care se referă, cu excepția cazului în care datele au fost depersonalizate conform legii.
- (5) Hotărârile arbitrale pot fi publicate integral numai cu acordul părților. Ele pot fi însă publicate parțial ori în rezumat sau comentate sub aspectul problemelor de drept examinate, pe pagina web a Curții de Arbitraj, în reviste, lucrări, culegeri de practică arbitrală sau altele

asemenea, fără a se divulga numele sau denumirea părților ori alte date care ar putea identifica părțile.

Articolul 3. Precizări terminologice

În prezentele Reguli:

- 1) „parte” sau „părți” semnifică unul sau mai mulți reclamânți, pârâți și una sau mai multe terțe părți implicate în arbitraj printr-o cerere de arbitraj;
- 2) „reclamant” semnifică unul sau mai mulți reclamânți;
- 3) „pârât” semnifică unul sau mai mulți pârâți;
- 4) „terță parte” semnifică una sau mai multe terțe părți, care nu sunt nici reclamant, nici pârât în arbitrajul în curs și a căror intervenție în acest arbitraj a fost cerută;
- 5) „tribunal arbitral” semnifică un singur arbitru sau un complet de arbitri;
- 6) „arbitru” semnifică unul sau mai mulți arbitri.

Articolul 4. Convenția de arbitraj. Arbitrajul extraconvențional

- (1) Convenția de arbitraj se poate încheia fie sub forma unei clauze înscrise în contractul principal, denumită clauză compromisorie, fie sub forma unei convenții separate.
- (2) În arbitrajul național, convenția de arbitraj poate rezulta și din introducerea de către reclamant a unei cereri de arbitraj și acceptarea de către pârât ca această cerere să fie soluționată conform prezentelor Reguli. În cazul arbitrajului internațional, o convenție de arbitraj se consideră valabil încheiată dacă constă într-un schimb de cerere de arbitraj și de referință în care existența sa este pretinsă de o parte și nu este contestată de cealaltă parte.
- (3) Încheierea convenției de arbitraj exclude, pentru litigiul care face obiectul ei, competența instanțelor judecătorești, cu excepția funcțiilor limitate prevăzute pentru instanțele de judecată în legislația aplicabilă.
- (4) Arbitrajul poate fi prevăzut în mod valabil într-un act unilateral prin înscrierea în el a unei clauze în acest sens.

Articolul 5. Comunicarea actelor procedurale

- (1) Comunicarea tuturor actelor, probelor, materialelor și informațiilor pe marginea dosarului arbitral se face prin orice mijloc de comunicare care asigură transmiterea textului cuprins în act și confirmarea recepționării actului respectiv, personal de către destinatar și/sau la sediul sau la ultima adresă poștală indicată de acesta, inclusiv prin (fără a se limita la) scrisoare recomandată, cu recipisă de predare sau cu confirmare de primire, prin intermediul executorului judecătoresc, prin înmânarea personală contra semnătură. Dacă destinatarul refuză să primească actul respectiv, persoana împuternicită să-l înmâneze consemnează refuzul.
- (2) În cazul în care comunicarea prin una din metodele prevăzute la alin.(1) a fost fără efect, prin derogare de la principiul confidențialității și doar cu acordul scris al celorlalte părți, Președintele Curții de Arbitraj (denumit în continuare „Președintele”) poate dispune publicarea în Monitorul Oficial al Republicii Moldova a unei notificări adresate destinatarului privind intentarea procedurii arbitrale, în care va fi indicată denumirea Curții de Arbitraj, numărul dosarului arbitral, precum și posibilitatea de familiarizare cu materialele dosarului la sediul Curții de Arbitraj.
- (3) Persoana care refuză să primească un act ce urmează să-i fie comunicat sau care este notificată privind intentarea procedurii arbitrale prin publicarea notificării se consideră că a primit actul în cauză și se prezumă că are acces în timp util la toate actele, probele, materialele și informațiile în cadrul dosarului arbitral.
- (4) În cazul amânării examinării cauzei, nu este necesară citarea repetată a participanților la proces prezenți sau reprezentați la ședință.
- (5) După transmiterea dosarului către tribunalul arbitral și cu condiția că cel puțin cererea de arbitraj împreună cu notificarea prevăzută în articolul 8 alin. (1) sau articolul 9 alin. (2) din prezente Reguli a fost comunicată tuturor părților în conformitate cu articolul 5 alin. (1), tribunalul arbitral

poate decide asupra aplicării altor moduri de comunicare a actelor, probelor, materialelor și informațiilor.

- (6) Dovezile de comunicare se depun la dosar.
- (7) Un termen referitor la orice comunicare scrisă este respectat, dacă comunicarea se trimite în ultima zi a termenului, în forma și modalitatea prevăzute de prezentele Reguli. Termenele pot fi prelungite din motive întemeiate: înainte de transmiterea dosarului către tribunalul arbitral – de către Președinte, iar după transmiterea dosarului către tribunalul arbitral – de către arbitru unic sau supraarbitru.
- (8) Toate comunicările scrise și probele vor fi depuse în atâtea copii câte sunt necesare pentru fiecare arbitru, fiecare parte și Secretariat. Înainte de transmiterea dosarului către tribunalul arbitral toate comunicările scrise se vor efectua prin Secretariat. După transmiterea dosarului către tribunalul arbitral, toate comunicările scrise și probele vor fi trimise direct fiecărei părți, fiecărui arbitru și Secretariatului.

Articolul 6. Reprezentarea și asistența

- (1) Fiecare parte poate fi asistată sau reprezentată de către orice persoană pe care o desemnează în această calitate.
- (2) Numele reprezentanților se comunică tuturor părților implicate, Secretariatului și tribunalului arbitral. O astfel de comunicare urmează să precizeze dacă desemnarea se efectuează în scopuri de reprezentare sau asistență.
- (3) Dacă o persoană acționează în calitate de reprezentant al uneia dintre părți, tribunalul arbitral, din proprie inițiativă sau la cererea uneia dintre părți, poate oricând să-i solicite prezentarea unei procuri pentru a face dovada împuternicirilor de reprezentant.

CAPITOLUL II – Componenta tribunalului arbitral

Articolul 7. Tribunalul arbitral. Numărul arbitrilor

- (1) Arbitrul unic sau, după caz, completul de arbitraj învestit cu soluționarea unui litigiu determinat constituie, în sensul prezentelor Reguli, tribunalul arbitral al Curții de Arbitraj.
- (2) Arbitrii sunt numiți sau înlocuiți potrivit convenției de arbitraj și prezentelor Reguli.
- (3) Părțile sunt libere să stabilească numărul de arbitri. Dacă părțile nu au determinat numărul de arbitri, litigiul se judecă de către trei arbitri. Prin derogare de la propoziția precedentă și/sau, după caz, de la numărul de arbitri stipulat în convenția de arbitraj, în cazul în care nici o altă parte nu a răspuns în termenul prevăzut în articolul 8 alin. (3) din prezentele Reguli, la propunerea unei părți să numească un arbitru unic, și/sau, în termenul prevăzut în articolul 9 alin. (4) din prezentele Reguli, la propunerea să numească al doilea arbitru, Președintele, în baza demersului respectiv al părții interesate, va numi un arbitru unic în conformitate cu articolul 8 alin. (5) din prezentele Reguli.
- (4) Părțile sunt încurajate să numească arbitrii din rândul celor înscrise pe Lista de arbitri a Curții de Arbitraj, însă sunt libere să numească orice altă persoană care îndeplinește exigențele prevăzute de lege.
- (5) Prin derogare de la prevederile articolului 8 și articolului 9 din prezentele Reguli, una sau mai multe părți pot cere Președintelui să numească în locul lor unul sau mai mulți arbitri. În cazul tribunalului arbitral alcătuit din trei arbitri, o astfel de cerere din partea unei sau câtorva părți cu interese comune nu va afecta dreptul celorlalte părți la numirea arbitrului din partea acestora.
- (6) Tribunalul arbitral se consideră constituit la data acceptării împuternicirilor de către supraarbitru sau, după caz, la data acceptării mandatului de către arbitrul unic.
- (7) Din momentul constituirii, tribunalul arbitral se consideră învestit cu examinarea cererii de arbitraj, precum și a celorlalte demersuri privind procedura arbitrală, cu excepția cererilor care, prin dispoziții imperative ale legii, sunt de competența instanțelor judecătorești.

Articolul 8. Numirea arbitrului unic

- (1) În cazul în care soluționarea litigiului de către arbitru unic este prevăzută de acordul părților sau de prezentele Reguli, iar arbitru unic nu a fost numit prin convenție de arbitraj și nici nu s-a prevăzut modalitatea de numire a acestuia, partea care vrea să recurgă la arbitraj trimite, prin Secretariat, o notificare părții adverse, prin care aceasta din urmă este invitată să participe la numirea arbitrului unic.
- (2) Notificarea prevăzută la alin. (1) trebuie să se refere la convenția de arbitraj, să enunțe succint pretențiile și temeiurile lor (obiectul litigiului) și, după caz, să indice numele, domiciliul și datele profesionale ale arbitrului unic propus de partea care vrea să recurgă la arbitraj.
- (3) Partea notificată trebuie să trimită, la rândul ei, prin Secretariat, în termen de 15 zile de la primirea notificării, răspuns la propunerea de numire a arbitrului.
- (4) Dacă părțile au convenit să numească un arbitru de comun acord, însă nu au căzut de acord asupra acestuia în decursul a 30 zile de la data la care partea opusă a primit notificarea prevăzută la alin. (1), partea care vrea să recurgă la arbitraj poate solicita Președintelui să numească arbitru unic.
- (5) Președintele va numi arbitru unic în decursul a 15 zile de la data primirii cererii.

Articolul 9. Numirea tribunalului arbitral alcătuit din trei arbitri

- (1) În cazul în care soluționarea litigiului de către un tribunal arbitral alcătuit din trei arbitri este prevăzută de acordul părților sau de prezentele Reguli, iar arbitrii nu au fost numiți prin convenție de arbitraj și nici nu s-a prevăzut modalitatea de numire a acestora, fiecare parte numește câte un arbitru, iar cei doi arbitri astfel desemnați numesc un al treilea arbitru.
- (2) Partea care vrea să recurgă la arbitraj trimite, prin Secretariat, o notificare părții adverse, prin care indică numele arbitrului pe care îl

numește și o invită pe partea adversă, la rândul ei, să numească un arbitru.

- (3) Notificarea prevăzută la alin. (2) trebuie să se refere la convenția de arbitraj, să enunțe succint pretențiile și temeiurile lor (obiectul litigiului), să indice numele, domiciliul și datele profesionale ale arbitrului numit de partea care vrea să recurgă la arbitraj.
- (4) Partea notificată trebuie să trimită, la rândul ei, prin Secretariat, în termen de 15 zile de la primirea notificării, răspuns cu indicarea numelui, domiciliului și datelor profesionale ale arbitrului numit.
- (5) Dacă partea opusă nu numește în termen un arbitru, Președintele trebuie să numească un arbitru la cererea primei părți în decursul a 15 zile din data primirii cererii.
- (6) În termen de 10 zile de la ultima acceptare a împuternicirilor de arbitru în condițiile articolului 10 din prezentele Reguli, cei doi arbitri vor proceda la numirea supraarbitrului. Dacă cei doi arbitri desemnați omit să numească un al treilea arbitru în termenul menționat, la cererea uneia dintre părți, arbitrul va fi numit de Președintele în decursul a 15 zile din data primirii cererii.
- (7) În cazul arbitrajului comercial internațional, fiecare parte numește câte un arbitru, iar cei doi arbitri astfel desemnați numesc un al treilea arbitru. Dacă o parte nu numește arbitrul în termen de 30 zile de la primirea solicitării celeilalte părți sau, dacă cei doi arbitri desemnați nu vor putea numi în termen de 30 zile din data numirii lor un al treilea arbitru, acesta este numit, la cererea oricărei părți, de Președinte în decursul a 15 zile din data primirii cererii.
- (8) Dacă există mai mulți reclamanți sau mai mulți pârâți, părțile care au interese comune vor numi un singur arbitru. În caz de neînțelegere între părți, arbitrul comun va fi numit de Președinte la cererea unei părți, în decursul a 15 zile din data primirii cererii. În cazul în care copârâții au interese de natură diferită în litigiu și nu reușesc să numească un arbitru de comun acord în termenul prevăzut în alin. (4), Președintele, la cererea părții interesate și cu respectarea alin. (5) aplicat *mutatis*

mutandis, numește doi arbitri (inclusiv, după caz, prin revocarea oricărui arbitru deja numit), care astfel desemnați, numesc un supraarbitru în conformitate cu alin. (6).

Articolul 10. Acceptarea împuternicirilor de către arbitri

- (1) În termen de 5 zile de la data comunicării numirii, fiecare arbitru și, respectiv, supraarbitrul vor completa și semna câte o declarație scrisă de acceptare a împuternicirilor, conform formularului-tip pus la dispoziție de Secretariat.
- (2) Declarația indicată la alin. (1) va putea fi depusă pe suport hârtie sau prin corespondență electronică. Această declarație va conține, în mod obligatoriu, următoarele elemente:
 - a) acordul de a îndeplini misiunea de arbitru în respectiva cauză;
 - b) angajamentul de a respecta prezentele Reguli;
 - c) declarația privind absența cauzelor de incompatibilitate, prevăzute la articolul 11 alin. (3) din prezentele Reguli, de natură a pune la îndoială imparțialitatea sau independența sa. În cazul în care arbitrul consideră că poate să își îndeplinească misiunea de arbitru în mod independent și imparțial, chiar dacă asemenea cauze există, el va declara faptele și împrejurările relevante;
 - d) declarația că arbitrului nu îi sunt cunoscute circumstanțe care ar putea indica asupra comiterii infracțiunii de spălare a banilor și finanțării terorismului în conexiune cu procedura arbitrală în cauză;
 - e) semnătura.
- (3) Neseemnarea și nedepunerea declarației de acceptare, în termenul indicat la alin. (1), se interpretează drept refuz de a îndeplini misiunea de arbitru.

Articolul 11. Recuzarea și abținerea arbitrilor de la examinarea cauzei

- (1) Persoana numită în calitate de arbitru este obligată să dezvăluie, până la acceptarea împuternicirilor, orice circumstanță de natură să ridice îndoieli justificate asupra imparțialității sau independenței sale ori de

natură să contravină convenției părților. Pe parcursul întregii proceduri arbitrale, arbitrul este obligat să declare fără întârziere părților și Secretariatului apariția unor asemenea circumstanțe.

- (2) Un arbitru nu poate fi recuzat decât dacă există o circumstanță de natură să ridice îndoieli justificate asupra imparțialității sau independenței sale sau dacă acesta nu posedă calificările convenite de părți sau nu întrunește exigențele legii.
- (3) Se consideră că există îndoieli justificate asupra imparțialității sau independenței arbitrului în unul dintre următoarele cazuri, prevăzute în mod neexhaustiv:
 - a) persoana se află în una din situațiile de incompatibilitate prevăzute de Codul de procedură civilă pentru judecători;
 - b) persoana este asociat sau membru al organelor de conducere ale unei persoane juridice, care este participant la respectiva cauză arbitrală;
 - c) persoana se află în raporturi de muncă cu una dintre părțile litigiului ori cu o societate controlată de una dintre părți;
 - d) persoana a prestat servicii de consultanță uneia dintre părți, a asistat sau a reprezentat una dintre părți în privința litigiului în cauză ori a depus mărturie în una dintre fazele precedente ale litigiului;
 - e) persoana, avocații asociați și colaboratorii acesteia, avocații stagiați ai persoanei sau ai avocaților asociați ai acesteia, au prestat sau prestează servicii în privința litigiului examinat în arbitraj; sau
 - f) există altă împrejurare de natură faptică sau juridică care poate afecta imparțialitatea sau independența persoanei.
- (4) O parte nu poate recuza arbitrul pe care ea l-a numit decât pentru cauze survenite sau despre care a luat cunoștință după numire.
- (5) Părțile sunt libere să convină asupra procedurii de recuzare a unui arbitru. Dacă părțile nu au convenit altfel, partea care are intenția să recuze un arbitru trebuie să expună în scris Secretariatului cauzele recuzării în decursul a 15 zile de la data la care a luat cunoștință despre

numirea arbitrilor respectiv sau despre circumstanțele care justifică înaintarea cererii de recuzare.

- (6) Notificarea privind recuzarea arbitrilor se comunică tuturor părților litigiului, arbitrilor recuzați și celorlalți arbitri implicați în soluționarea cauzei. Notificarea trebuie să conțină temeiurile recuzării.
- (7) Toate părțile pot conveni asupra recuzării arbitrilor. Arbitrul recuzat poate, de asemenea, formula o declarație de autorecuzare, fără ca aceasta să aibă valoarea recunoașterii cauzei de recuzare. Declarația de autorecuzare se întocmește în scris. Condiția formei scrise se consideră întrunită dacă declarația este consemnată în procesul-verbal al ședinței, după caz, și este semnată de arbitrul respectiv.
- (8) Dacă arbitrul recuzat nu se retrage din oficiu sau dacă cealaltă parte nu acceptă recuzarea în timp de 15 zile de la data la care arbitrul în cauză a primit notificarea privind recuzarea, Comitetului de Conducere, în baza demersului părții interesate, se pronunță asupra recuzării în timp de 30 zile din momentul primirii demersului. În vederea pronunțării asupra recuzării arbitrilor, Comitetul de Conducere va solicita observații din partea arbitrilor recuzați și a părților, precum și, după caz, din partea altor persoane. Toate observațiile vor fi comunicate părților și arbitrilor. Nedepunerea observațiilor în termenul stabilit de Comitetul de Conducere nu împiedică examinarea demersului de recuzare. Decizia Comitetului de Conducere asupra recuzării arbitrilor nu se supune căilor de atac.

Articolul 12. Temeiurile de încetare a împuternicirilor arbitrilor

- (1) Împuternicirile arbitrilor încetează în caz de autorecuzare sau recuzare, deces, incapacitate de a participa la examinarea litigiului, în alte cazuri în care arbitrul nu participă la examinarea litigiului în decursul unei perioade nejustificat de îndelungate, precum și pentru alte temeiuri prevăzute de prezentele Reguli.
- (2) Încetarea împuternicirilor de arbitru, în cazurile în care ultimul nu participă la examinarea litigiului în decursul unei perioade nejustificat

de îndelungate sau se află în incapacitate de a participa, se constată în baza demersului unei părți prin decizia Președintelui după studierea circumstanțelor cazului concret.

Articolul 13. Înlocuirea arbitrului

În caz de încetare a împuternicirilor arbitrului se va proceda la înlocuirea arbitrului potrivit dispozițiilor stabilite pentru numirea lui.

Articolul 14. Desfășurarea repetată a ședințelor în cazul înlocuirii arbitrului

În situația înlocuirii unui arbitru, procedura arbitrală se reia de la etapa la care împuternicirile arbitrului au încetat, dacă tribunalul arbitral nu decide altfel.

Articolul 15. Răspunderea arbitrilor

- (1) Arbitrii sunt răspunzători de daune în condițiile legii dacă:
- a) după acceptare, renunță în mod nejustificat la împuternicirile lor;
 - b) nu participă fără motiv justificat la judecarea litigiului ori nu pronunță hotărârea în termen nejustificat de îndelungat;
 - c) nu respectă caracterul confidențial al arbitrajului, publicând sau divulgând date de care iau cunoștință în calitate de arbitru fără a avea autorizarea părților; și/sau
 - d) încalcă în mod flagrant obligațiile ce le revin conform legii și/sau prezentelor Reguli.
- (2) Cu excepția cauzelor de răspundere prevăzute la alin. (1), părțile renunță la orice pretenție împotriva arbitrilor, a Curții de Arbitraj (inclusiv tuturor componentelor sale, dar și persoanelor din cadrul Curții de Arbitraj, atât angajate, cât și alese) și a oricărei alte persoane desemnate de către tribunalul arbitral, ce ar putea apărea din orice acțiune sau omisiune admisă în legătură cu procedura arbitrală.

CAPITOLUL III – Procedura arbitrală

Secțiunea 1. Considerente generale

Articolul 16. Reguli generale

- (1) În conformitate cu prezentele Reguli, tribunalul arbitral poate desfășura procedura arbitrală în modul considerat potrivit, cu respectarea principiilor prevăzute la art. 2 din prezentele Reguli.
- (2) La cererea oricărei dintre părți sau a unui terț, tribunalul arbitral va decide asupra intervenției unei sau mai multor persoane terțe în procedura arbitrală, în calitate de parte a acesteia, cu condiția ca o astfel de persoană este parte la convenția de arbitraj (formată prin acordul părților implicate exprimat în scris înainte sau în cadrul procedurii arbitrale), cu excepția cazului în care, după audierea părților și a persoanei care solicită să se alăture procedurii, tribunalul arbitral decide că intervenirea în proces nu trebuie să fie permisă din cauza prejudicierii uneia dintre părți.
- (3) La cererea unei părți, două sau mai multe proceduri arbitrale pot fi conexe, dacă: (i) părțile sunt de acord cu conexarea sau (ii) același arbitru a fost numit și locul arbitrajului este același în toate convențiile arbitrale pe care se bazează pretențiile. Comitetul de Conducere va decide asupra cererilor de conexare după ascultarea părților și a arbitrilor numiți. În decizia sa, Comitetul de Conducere va lua în considerare toate circumstanțele relevante, inclusiv compatibilitatea convențiilor arbitrale și etapa procedurilor arbitrale.

Articolul 17. Termenul și locul desfășurării procedurii arbitrale

- (1) Procedura arbitrală se consideră începută la data recepționării cererii de arbitraj de către Secretariat.
- (2) Dacă părțile nu au convenit altfel, tribunalul arbitral trebuie să pronunțe hotărârea în cel mult 6 luni de la data constituirii sale.
- (3) Termenul se suspendă pe durata desfășurării următoarelor evenimente: desfășurarea procedurii de mediere, judecarea cererii de recuzare,

înlocuirea arbitrilor, efectuarea unei expertize dispuse de tribunalul arbitral sau alte cazuri în care tribunalul suspendă desfășurarea procedurii arbitrale.

- (4) Părțile pot consimți, oricând în cursul litigiului, la prelungirea termenului procedurii de arbitraj, fie în scris, fie prin declarație verbală, dată în fața tribunalului arbitral și consemnată în procesul-verbal al ședinței.
- (5) Cu titlu de excepție, tribunalul arbitral poate dispune, prin încheiere, stabilirea unui termen de desfășurare a procedurii arbitrale mai îndelungat sau prelungirea procedurii, luând în considerare complexitatea litigiului, în cazul în care se constată că una dintre părți obstrucționează direct sau indirect desfășurarea procedurii arbitrale ori pentru alte motive temeinice.
- (6) Dacă procedura arbitrală nu va putea fi finisată în termenul de 6 luni, prevăzut de prezentele Reguli, tribunalul arbitral va informa în scris Comitetul de Conducere și părțile litigiului asupra motivelor depășirii termenului. Totuși, competența tribunalului arbitral nu va fi afectată în cazul depășirii termenului.
- (7) Locul arbitrajului este stabilit în baza acordului scris al părților. În lipsa unui astfel de acord, locul arbitrajului este municipiul Chișinău, Republica Moldova. Ședințele tribunalului arbitral sunt desfășurate la sediul Curții de Arbitraj. La propunerea părților sau în funcție de circumstanțele cauzei, tribunalul arbitral poate dispune desfășurarea ședințelor arbitrale într-o altă locație. Cheltuielile ocazionate de desfășurarea ședințelor arbitrale în locul solicitat de părți se suportă de către acestea.

Articolul 18. Procedura arbitrală accelerată

- (1) Regulile suplimentare pentru procedura arbitrală accelerată (denumite în continuare „Reguli Suplimentare”), conținute în Anexa II la prezentele Reguli, se aplică pentru toate acțiunile a căror valoare nu depășește echivalentul în lei a sumei de 25.000 USD, calculat potrivit cursului oficial al Băncii Naționale a Moldovei la data recepționării cererii de arbitraj de

către Secretariat, cu excepția cazului în care părțile au renunțat în mod expres și în scris de la aplicarea Regulilor Suplimentare.

- (2) Pentru celelalte categorii de litigii, părțile pot conveni asupra aplicării Regulilor Suplimentare.

Articolul 19. Limba procedurii arbitrale

- (1) Părțile sunt libere să stabilească limba sau limbile procedurii arbitrale. Dacă părțile nu au convenit în acest sens, tribunalul arbitral stabilește limba/limbile arbitrajului și, după caz, alte limbi care pot fi utilizate în cadrul procedurii arbitrale. Până la constituirea tribunalului arbitral, Secretariatul va primi actele în limba română, rusă sau engleză, iar atunci când acestea sunt în altă limbă - însoțite de traducerea în una din aceste limbi, certificată de traducător sau însoțită de o declarație sub proprie răspundere a părții care o prezintă.
- (2) Acordul părților sau decizia tribunalului privind limba procedurii se referă la orice declarație scrisă a părților, orice audiere, hotărâre, decizie sau comunicare a tribunalului arbitral.
- (3) Tribunalul arbitral poate dispune ca orice sau unele probe scrise să fie însoțite de traducere certificată de traducător sau însoțită de o declarație sub proprie răspundere a părții care o prezintă, în limba sau limbile convenite de părți ori stabilite de tribunalul arbitral.

Articolul 20. Cheltuielile arbitrale

- (1) Din cheltuielile arbitrale fac parte: taxa de înregistrare; taxa arbitrală, care este formată din taxa administrativă și onorariile arbitrilor; cheltuielile de administrare a probelor; remunerația experților și traducătorilor; cheltuielile de asistență juridică; cheltuielile de deplasare și alte cheltuieli aferente arbitrării litigiului.
- (2) Taxa de înregistrare și taxa administrativă remunerează serviciile prestate de Curtea de Arbitraj în organizarea și desfășurarea arbitrajului. Taxa de înregistrare nu este pasibilă restituirii.
- (3) Cheltuielile arbitrale se stabilesc și se plătesc conform Normelor privind taxele și cheltuielile arbitrale.

- (4) Cu excepția cazurilor când prezentele Reguli sau Normele privind taxele și cheltuielile arbitrale prevăd altfel, taxa arbitrală se achită de ambele părți (ambele grupuri de părți cu interese comune) în avans și în părți egale.

Articolul 21. Suportarea cheltuielilor arbitrale

- (1) Cheltuielile arbitrale se suportă potrivit înțelegerii dintre părți.
- (2) În lipsa unei asemenea înțelegeri, cheltuielile arbitrale sunt alocate de tribunalul arbitral și se suportă de către partea care a pierdut litigiul, în funcție de admiterea integrală sau parțială a cererii. Dacă cererea de arbitraj este admisă în parte, cheltuielile arbitrale vor fi distribuite prin raportare la pretențiile admise. La alocarea cheltuielilor arbitrale, tribunalul arbitral va lua în considerare toate circumstanțele cauzei, inclusiv disciplina părților și rezonabilitatea cheltuielilor suportate de părți.

Secțiunea 2. Sesizarea Curții de Arbitraj și pregătirea litigiului pentru dezbateri

Articolul 22. Conținutul cererii de arbitraj

- (1) Partea care dorește să recurgă la arbitraj poate să depună Curții de Arbitraj o cerere de arbitraj. Cererea de arbitraj se depune împreună cu notificarea prevăzută în articolul 8 sau articolul 9 din prezentele Reguli sau în decursul a 15 zile după depunerea notificării. Reclamantul poate opta ca notificarea depusă în condițiile articolului 8 sau articolului 9 din prezentele Reguli să fie tratată în calitate de cerere de arbitraj, cu condiția că această notificare îndeplinește cerințele prevăzute de lege și de prezentele Reguli față de conținutul cererii de arbitraj.
- (2) Cererea de arbitraj va cuprinde:
- a) numele și domiciliul, pentru persoanele fizice, denumirea și sediul, pentru persoanele juridice, sau reședința părților; adițional, se pot menționa numărul de telefon, fax, poșta electronică;
 - b) numele persoanei care reprezintă partea în litigiu (după caz);

- c) referința la convenția de arbitraj;
 - d) motivele de fapt și de drept, precum și probele pe care se întemeiază cererea;
 - e) obiectul și valoarea cererii, precum și indicarea calculului prin care s-a ajuns la determinarea acestei valori;
 - f) numele și domiciliul persoanei numite în calitate de arbitru;
 - g) semnătura părții.
- (3) La cererea de arbitraj se anexează procura care confirmă împuternicirile reprezentantului potrivit alin.(2) lit. b), copia de pe contractul în care este inserată convenția de arbitraj sau, după caz, de pe acordul separat, și dovada achitării taxelor în conformitate cu Normele privind taxele și cheltuielile arbitrale.
- (4) Înscrierile se depun în copii certificate de parte, dar tribunalul arbitral poate solicita oricând prezentarea originalului.
- (5) Cererea de arbitraj și anexele sale se depun pe suport hârtie într-un număr de exemplare egal cu numărul părților, plus un exemplar pentru dosarul cauzei și câte unul pentru fiecare arbitru. Alternativ, cererea și anexele pot fi depuse prin fax sau prin poșta electronică, la numărul sau, respectiv, pe adresa electronică indicate pe pagina web a Curții de Arbitraj.

Articolul 23. Înregistrarea cererii de arbitraj

- (1) Cererea de arbitraj, însoțită de dovada achitării taxelor prevăzute în Normele privind taxele și cheltuielile arbitrale, este înregistrată la Secretariat.
- (2) Cererea de arbitraj se înregistrează chiar și în cazul în care taxele menționate la alin. (1) nu sunt achitate integral, dar în această situație Secretariatul va acorda reclamantului un termen de 5 zile pentru achitarea taxelor, care începe să curgă de la data recepționării comunicării Secretariatului în acest sens.
- (3) Dacă dovada plății taxelor nu se face în termenul stabilit și în condițiile prevăzute prin Normele privind taxele și cheltuielile arbitrale, cererea de arbitraj se restituie prin încheierea Președintelui.

- (4) În cazurile excepționale, la cererea reclamantului, Președintele, printr-o încheiere motivată, poate modifica termenul și modalitatea de achitare a taxelor prevăzute în Normele privind taxele și cheltuielile arbitrale, ținând cont de circumstanțele cauzei și interesele părților.
- (5) Data introducerii cererii de arbitraj se consideră ziua recepționării acesteia de către Curtea de Arbitraj.

Articolul 24. Solicitarea informațiilor suplimentare

În cazul în care cererea de arbitraj nu cuprinde toate elementele prevăzute la articolului 22 alin. (2) din prezentele Reguli, Secretariatul va înștiința imediat partea, solicitându-i să completeze cererea într-un termen de 10 zile de la data primirii înștiințării. În caz de nerespectare a termenului, cererea de arbitraj se restituie prin încheierea Președintelui.

Articolul 25. Informații comunicate pârâtului

- (1) După achitarea taxelor prevăzute în Normele privind taxele și cheltuielile arbitrale, sub rezerva articolului 23 alin. (4) din prezentele Reguli, și, după caz, completarea cererii de arbitraj, Secretariatul transmite pârâtului o copie de pe cererea de arbitraj, însoțită de anexe.
- (2) Secretariatul îi comunică pârâtului cuantumul și modalitatea de plată a taxelor stabilite conform Normelor privind taxele și cheltuielile arbitrale.

Articolul 26. Achitarea cheltuielilor arbitrale

- (1) În termen de 14 zile de la data primirii înștiințării din partea Secretariatului, pârâtul este obligat să achite taxele în cuantumul stabilit prin Normele privind taxele și cheltuielile arbitrale.
- (2) În cazul în care pârâtul nu achită în termen taxele, reclamantul va fi invitat să achite integral taxele datorate potrivit Normelor privind taxele și cheltuielile arbitrale, fiindu-i acordat un nou termen de 14 zile în acest sens.
- (3) Dacă dovada plății taxelor nu se face în condițiile comunicate de Secretariat, cererea de arbitraj se restituie prin încheierea Președintelui,

iar taxele deja plătite, cu excepția celor care conform prezentelor Reguli sunt nerambursabile, se restituie în termen de 15 zile de la data restituirii cererii de arbitraj.

- (4) La cererea părților, Președintele, printr-o încheiere motivată, poate modifica termenul și modalitatea de achitare a taxelor, ținând cont de circumstanțele cauzei și interesele părților.

Articolul 27. Avansarea și garantarea cheltuielilor arbitrale

- (1) Președintele sau tribunalul arbitral, odată ce a fost constituit, poate dispune depunerea de către părți a avansurilor, avansurilor suplimentare și/sau a unei garanții pentru cheltuielile arbitrale. Tribunalul arbitral poate înceta să mai desfășoare procedură arbitrală dacă astfel de avansuri sau garanție nu sunt furnizate în termenul stabilit.
- (2) Dacă o parte omite să depună avansuri sau garanția stabilite la alin. (1), cealaltă parte poate depune sumele datorate cu titlu de avans sau garanție în locul celeilalte părți.

Articolul 28. Referința pârâtului

- (1) În cel mult 30 zile de la primirea copieii de pe cererea de arbitraj sau într-un termen mai mic convenit de părți sau stabilit de prezentele Reguli, pârâtul depune o referință, în care expune excepțiile privind cererea de arbitraj a reclamantului, răspunsul în fapt și în drept la această cerere, probele propuse în apărare, precum și, în modul corespunzător, mențiunile prevăzute la articolul 22 alin. (2) din prezentele Reguli. Pârâtul poate opta pentru ca răspunsul său la notificarea depusă în condițiile articolului 8 sau articolului 9 din prezentele Reguli să fie tratat în calitate de referință, dacă sunt întrunite cerințele înaintate de prezentul articol față de conținutul referinței.
- (2) Excepțiile privind existența sau validitatea convenției arbitrale, constituirea tribunalului arbitral și limitele atribuțiilor delegate arbitrilor, precum și alte mijloace de apărare pe care pârâtul nu le-a

menționat în referință trebuie ridicate, sub sancțiunea decăderii, cel târziu la data primului termen de înfățișare.

- (3) În cazul în care procedura arbitrală are loc în baza înscrisurilor, documentelor și altor dovezi scrise, prezentate de părți, fără dezbateri orale, pârâțul trebuie să ridice excepțiile în cel mult 15 zile de la data depunerii referinței, iar în cazul în care desfășurarea procedurii arbitrale în baza înscrisurilor, documentelor și altor dovezi scrise a fost decisă de către tribunalul arbitral la o etapă mai târzie, excepțiile respective urmează să fie ridicate în timp de 15 zile după luarea acestei decizii sau într-un alt termen stabilit de tribunalul arbitral. La o dată ulterioară, pârâțul este decăzut din dreptul de a prezenta excepții.
- (4) Pârâțul trimite reclamantului și fiecărui arbitru copia referinței și a înscrisurilor însoțitoare, prezentând Curții de Arbitraj dovada de comunicare.
- (5) Nedepunerea sau necomunicarea referinței nu echivalează cu o recunoaștere a pretențiilor reclamantului.

Articolul 29. Modificarea cererii de arbitraj sau a referinței

Pe parcursul procedurii arbitrale, partea poate modifica și/sau suplimenta cererea de arbitraj sau referința, cu excepția cazului în care tribunalul arbitral consideră inadmisibilă modificarea și/sau completarea ținând cont de întârzierile admise la înaintarea acestora, prejudicierea celorlalte părți sau alte circumstanțe. Totuși, cererea de arbitraj sau referința nu pot fi modificate sau suplimentate de o asemenea manieră încât să fie exclusă competența jurisdicțională a tribunalului arbitral în examinarea acesteia.

Articolul 30. Intervenția terților

- (1) La cererea unei părți sau a unui terț, tribunalul arbitral va decide asupra intervenției unui terț într-un arbitraj, precum și asupra modalității de participare a acestuia, după consultarea tuturor părților și a terțului care urmează să intervină și luând în considerare toate circumstanțele relevante.

- (2) Cererea de intervenție trebuie să conțină următoarele informații:
- a) numele complet, adresa și alte detalii de contact ale terțului;
 - b) motivele pe care se bazează cererea de intervenție; și
 - c) modalitatea de intervenție a terțului.
- (3) În cazul în care cererea de intervenție se face printr-o cerere de arbitraj, se vor respecta următoarele condiții:
- a) cererea se depune la Secretariat. Prevederile art. 22 – 27 din prezentele Reguli se aplică prin analogie. Secretariatul va transmite cererea de arbitraj terțului intervenient, precum și celorlalte părți pentru comentarii. Dacă intervenția este solicitată de terț, Secretariatul va transmite părților procedurii arbitrale în curs copii ale cererii de intervenție, solicitându-le expunerea poziției referitor la primirea cererii spre arbitrare.
 - b) terțul poate participa la constituirea tribunalului arbitral potrivit art. 8 – 9 din prezentele Reguli în cazul în care nu a fost numit încă niciun arbitru.
 - c) tribunalul arbitral poate înapoia Secretariatului cererea de arbitraj cu cerința de intervenție a terțului pentru a fi soluționată într-o procedură arbitrală separată. În acest caz, Președintele dispune o nouă constituire a tribunalului arbitral în conformitate cu art. 8 – 9 din prezentele Reguli.

Articolul 31. Acțiunea reconvențională

- (1) Dacă are pretenții împotriva reclamantului sau a unor terți derivând din același raport juridic, pârâțul poate depune la Secretariat o acțiune reconvențională, care se soluționează odată cu cererea principală sau separat. În cel din urmă caz, tribunalul arbitral dispune, printr-o încheiere, după consultarea cu părțile și luând în considerare circumstanțele cauzei, examinarea acțiunii reconvenționale separat de cererea principală în cadrul altei proceduri arbitrale.

- (2) Acțiunea reconvențională se introduce în termenul de depunere a referinței sau cel târziu la data primului termen de înfățișare și trebuie să întrunească aceleași condiții ca și cererea principală.
- (3) Pretențiile din cererea reconvențională se supun plății taxelor și cheltuielilor calculate conform Normelor privind taxele și cheltuielile arbitrale. Dispozițiile articolului 22 – 27 din prezentele Reguli se aplică în mod corespunzător.
- (4) Pârâțul trimite Secretariatului, reclamantului și fiecărui arbitru copia de pe acțiunea reconvențională și de pe înscrisurile anexate la ea.

Articolul 32. Pregătirea litigiului pentru dezbateri arbitrale. Prima înfățișare

- (1) Ulterior constituirii tribunalului arbitral, Secretariatul transmite dosarul de îndată tribunalului arbitral, făcând mențiune scrisă despre acest fapt, cu indicarea datei transmiterii. Secretariatul transmite, contra semnătură, dosarul tribunalului arbitral în persoana supraarbitrului sau arbitrului unic.
- (2) După expirarea termenului de depunere a referinței, tribunalul arbitral verifică stadiul pregătirii litigiului pentru dezbateri și, dacă consideră necesar, dispune măsurile corespunzătoare pentru completarea dosarului.
- (3) După verificarea stabilită la alin. (2), tribunalul arbitral fixează, după caz, termenul pentru prima înfățișare și dispune citarea părților.
- (4) Între data primirii citației și data începerii dezbaterilor trebuie să existe un interval de cel puțin 15 zile.
- (5) Părțile trebuie să i se asigure posibilitatea de a lua cunoștință de toate documentele și materialele legate de litigiu înaintate arbitrajului de cealaltă parte sau de alte persoane.

Articolul 33. Procedura orală și procedura scrisă

- (1) La solicitarea întemeiată a oricărei dintre părți, tribunalul arbitral va desfășura ședințe pentru prezentarea probelor sau pentru organizarea dezbaterilor verbale. În absența unei asemenea solicitări, în cadrul

arbitrajului comercial internațional, tribunalul arbitral va decide dacă va desfășura ședințe sau va administra procedura arbitrală în baza înscrisurilor și a oricăror alte materiale.

- (2) În cadrul arbitrajului național, tribunalul arbitral va desfășura dezbateri verbale la examinarea litigiului, cu excepția cazului în care părțile au convenit asupra desfășurării procedurii arbitrale exclusiv în baza înscrisurilor prezentate sau dacă părțile au renunțat la dezbateri.
- (3) Tribunalul arbitral poate, de comun acord cu ambele părți, să dispună ca anumite etape ale procedurii să se realizeze prin corespondență pe suport hârtie sau în formă electronică.
- (4) Părțile se informează în timp util despre orice audiere și despre orice ședință a tribunalului arbitral.
- (5) Tribunalul arbitral, cu consultarea prealabilă a părților, poate decide asupra desfășurării ședințelor prin participare personală, prin video și/sau teleconferință. Dezbaterile și audiurile martorilor se vor desfășura prin participare personală și/sau video-conferință.

Articolul 34. Verificarea competenței tribunalului arbitral. Ridicarea excepției de necompetență

- (1) Tribunalul arbitral trebuie să decidă asupra competenței sale, precum și asupra oricăror obiecții referitor la existența sau validitatea convenției de arbitraj. În acest scop, clauza arbitrală prevăzută în contract trebuie să fie interpretată ca o convenție distinctă de alte clauze contractuale (principiul separabilității). Hotărârea tribunalului arbitral privind nulitatea contractului nu atrage deplin drept nulitatea clauzei arbitrale.
- (2) Declarația privind incompetența tribunalului arbitral în soluționarea litigiului poate fi făcută cel târziu la data primului termen de înfățișare, dacă altfel nu este prevăzut în prezentele Reguli sau decis de tribunalul arbitral. Faptul că o parte a numit un arbitru sau a participat la numirea lui nu o privează de dreptul de a face o asemenea declarație. Depășirea competenței tribunalului arbitral trebuie ridicată îndată după ce cauza care, în opinia părții, depășește competența tribunalului arbitral este pusă în discuție în cadrul procedurii arbitrale.

- (3) Tribunalul arbitral poate să decidă asupra declarației menționate la alin. (1) în calitate de chestiune preliminară sau în hotărârea privind fondul litigiului.
- (4) În cazul arbitrajului intern, decizia prin care arbitrajul se declară competent nu poate fi atacată în instanță de judecată decât concomitent cu hotărârea arbitrală finală asupra fondului litigiului.

Articolul 35. Aplicarea măsurilor asigurătorii

- (1) Pe parcursul procedurii arbitrale, tribunalul arbitral poate încuviința măsuri asigurătorii și constata anumite împrejurări de fapt. În caz de neacceptare, executarea acestor măsuri o dispune instanța de judecată.
- (2) O măsură de asigurare a acțiunii reprezintă o măsură temporară prin care, anterior adoptării hotărârii arbitrale asupra fondului cauzei, tribunalul arbitral dispune, între altele:
- a) conservarea situației de fapt până la soluționarea litigiului;
 - b) încuviințarea măsurilor preventive sau abținerii de la anumite acțiuni, care ar putea cauza prejudicii iminente părții sau ar putea prejudicia însăși desfășurarea procedurilor arbitrale;
 - c) încuviințarea măsurilor de conservare a bunurilor pentru a garanta posibilitatea de executare a unei eventuale hotărâri arbitrale; și/sau
 - d) conservarea probelor care prezintă relevanță pentru soluționarea litigiului.
- (3) Partea care solicită aplicarea măsurilor de asigurare, prevăzute în alin. (2) literele a) –c), va demonstra tribunalului arbitral întrunirea următoarelor condiții:
- a) neaplicarea măsurii de asigurare ar putea genera prejudicii care nu vor putea fi reparate adecvat printr-o hotărâre de acordare a despăgubirilor și astfel de prejudicii depășesc substanțial daunele care ar putea fi cauzate părții împotriva căreia este dispusă măsura de asigurare; și
 - b) există o probabilitate rezonabilă că partea care solicită aplicarea măsurilor de asigurare va putea obține câștig de cauză. Determinarea acestei probabilități nu va afecta discreția tribunalului arbitral în examinarea cauzei.

- (4) În ceea ce privește aplicarea măsurii de asigurare prevăzute în alin. (2) litera d), condițiile stabilite în alineatul (3) literele a) și b) trebuie să fie întrunite doar în măsura în care tribunalul arbitral consideră că aceasta este necesar.
- (5) Tribunalul arbitral poate solicita părții care înaintează cererea de aplicare a măsurii de asigurare depunerea unei cauțiuni pentru garantarea recuperării prejudiciului care ar putea fi cauzat prin aplicarea măsurii de asigurare.
- (6) Tribunalul arbitral poate solicita oricărei părți să notifice prompt orice schimbare esențială în circumstanțele care au stat la baza solicitării sau aplicării măsurii de asigurare și poate anula sau substitui măsura de asigurare oricând pe parcursul examinării cauzei, la cererea părții împotriva căreia a fost aplicată.
- (7) O cerere de aplicare a măsurilor de asigurare depusă de către oricare dintre părți la instanța de judecată nu va fi considerată incompatibilă cu respectarea convenției de arbitraj și nu va fi apreciată ca fiind o renunțare la această convenție.

Articolul 36. Arbitrul de urgență

- (1) O parte care consideră necesară aplicarea de măsuri asigurătorii urgente, până la constituirea unui tribunal arbitral, poate face o cerere pentru astfel de măsuri în conformitate cu normele conținute în Anexa III la prezentele Reguli. O astfel de cerere este acceptată numai dacă este primită de către Secretariat înainte de transmiterea dosarului către tribunalul arbitral numit potrivit articolului 8 sau articolului 9 din prezentele Reguli pentru examinarea cazului.
- (2) Dispozițiile arbitrului de urgență vor avea forma unei hotărâri arbitrale parțiale. Părțile se angajează să se conformeze unei atare hotărâri arbitrale parțiale emise de către arbitrul de urgență.
- (3) Dispozițiile arbitrului de urgență nu vor fi opozabile tribunalului arbitral. Tribunalul arbitral poate modifica, înceta sau anula orice dispoziții ale arbitrului de urgență.

- (4) Tribunalul arbitral va decide asupra oricăror cereri înaintate de părți cu privire la procedurile desfășurate în fața arbitrului de urgență, inclusiv realocarea costurilor unei astfel de proceduri, precum și orice cereri generate de executarea sau refuzul de a executa benevol hotărârile arbitrale parțiale ale arbitrului de urgență.
- (5) Dispozițiile privind arbitrul de urgență nu vor fi aplicabile în următoarele cazuri:
 - a) convenția de arbitraj a fost încheiată înainte de data intrării în vigoare a prezentelor Reguli;
 - b) părțile au convenit să renunțe de la aplicarea prevederilor privind arbitrul de urgență; sau
 - c) părțile au convenit asupra unei proceduri distincte de aplicare a măsurilor de asigurare.
- (6) Dispozițiile privind arbitrul de urgență nu vor împiedica părțile să solicite aplicarea măsurilor de asigurare în fața instanței de judecată competente.

Secțiunea 3. Înfățișări și dezbateri

Articolul 37. Calendarul procedural

Tribunalul arbitral, după consultarea cu părțile, va aproba prin încheiere un calendar al procedurii arbitrale, în care se vor consemna actele procedurale ce urmează să fie efectuate și termenele aferente acestora. În funcție de evoluția procedurii arbitrale, cererile părților și circumstanțele cazului, tribunalul arbitral poate modifica oricând acest calendar, comunicând fără întârziere părților orice modificare a graficului agreed. Calendarul procedural aprobat va fi obligatoriu pentru părți, dacă tribunalul arbitral nu decide altfel.

Articolul 38. Ședința arbitrajului

- (1) La dezbaterile litigiului, părțile pot participa personal sau prin reprezentanți și pot fi asistate de orice persoană.
- (2) Litigiul este examinat, de regulă, în ședință închisă. Examinarea litigiului în ședință deschisă se permite numai cu încuviințarea tuturor părților.

- (3) Dezbaterile arbitrale se consemnează în procesul-verbal al ședinței. Orice dispoziție a tribunalului arbitral va fi consemnată în încheiere și va fi motivată.
- (4) Supraarbitrul stabilește ordinea audierilor și conduce dezbaterile. Pe parcursul desfășurării ședinței, arbitrii și părțile pot lua cuvântul și pot adresa întrebări cu încuviințarea supraarbitrului.

Articolul 39. Efectele neprezentării părții la ședința de arbitraj

Neprezentarea părții citate potrivit prevederilor prezentelor Reguli nu împiedică dezbaterea litigiului, cu excepția cazului când partea lipsă invocă, cel târziu în ziua anterioară dezbaterii, motive temeinice de amânare, informând cealaltă parte și tribunalul arbitral. Amânarea poate fi cerută numai o singură dată.

Articolul 40. Soluționarea litigiului în lipsa ambelor părți

- (1) Dacă ambele părți, fiind legal citate, nu se prezintă la ședință, tribunalul arbitral va soluționa litigiul în lipsa părților, în afară de cazul în care s-a cerut amânarea pentru motive temeinice.
- (2) Tribunalul arbitral poate, de asemenea, să amâne soluționarea litigiului, citând părțile, dacă apreciază că este necesară prezența lor la dezbateri ori administrarea unor probe.

Articolul 41. Întreruperea dezbaterilor

La solicitarea oricărei părți sau din proprie inițiativă, tribunalul arbitral poate anunța întreruperea dezbaterilor pe un termen rezonabil, dacă apare necesitatea ca părțile să prezinte probe noi sau acte suplimentare. Întreruperea dezbaterilor se face prin încheiere motivată, anunțată părților sub semnătură.

Articolul 42. Probele

- (1) Fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temeii al pretențiilor și obiecțiilor sale.

- (2) Administrarea probelor se efectuează în ședința tribunalului arbitral. Însă, tribunalul arbitral poate dispune ca administrarea probelor să fie efectuată în fața unui arbitru din componența sa.
- (3) Admisibilitatea și relevanța probelor administrate se apreciază de către arbitri potrivit propriei lor convingeri.
- (4) Cu excepția cazurilor în care tribunalul arbitral dispune contrariul, depozițiile martorilor invitați de părți să se pronunțe asupra oricărei chestiuni de fapt pot fi prezentate în forma scrisă, purtând semnătura martorului cu condiția oferirii părților a posibilității de efectuare a interogării directe/încrușate verbale.
- (5) Oricând în cursul procedurii arbitrale, tribunalul arbitral poate cere părților explicații scrise cu privire la circumstanțele pricinii și poate dispune administrarea oricărei probe prevăzute de lege în termenul stabilit de către tribunalul arbitral.
- (6) Dacă o parte nu prezintă probe scrise fără un temei justificat, tribunalul arbitral poate continua procedura arbitrală și pronunța hotărârea în baza materialelor de care dispune, dacă părțile nu au convenit altfel, precum și poate aprecia neprezentarea probelor conform propriei convingeri, inclusiv concluzionând că prezentarea probelor solicitate ar avea consecințe adverse asupra părții de la care ele au fost solicitate.

Articolul 43. Dispunerea efectuării expertizei

- (1) Pentru elucidarea unor aspecte care necesită cunoștințe speciale în domeniul științei, tehnicii, artei și alte domenii, tribunalul arbitral poate dispune efectuarea unei sau mai multor expertize, la cererea unei sau mai multor părți, precum și din oficiu.
- (2) Dacă părțile nu au convenit altfel, tribunalul arbitral poate desemna unul sau mai mulți experți (inclusiv în calitate de martori experți) care să îi prezinte unul sau mai multe rapoarte asupra întrebărilor apărute în procesul examinării cauzei. Încheierea de dispunere a expertizei va conține întrebările adresate expertului și va fi comunicată părților procedurii arbitrale.
- (3) Până la acceptarea împuternicirilor, fiecare expert va prezenta tribunalului arbitral și părților o descriere a calificărilor deținute, o declarație cu privire la independența și imparțialitatea sa, precum și o

estimare a onorariului și costurilor pentru efectuarea expertizei. În termenul stabilit de către tribunalul arbitral, părțile vor înainta obiecții asupra calificărilor expertului, a independenței, imparțialității acestuia sau mărimii onorariului și/sau costurilor pentru expertiză. Tribunalul arbitral va examina prompt obiecțiile prezentate pentru a decide dacă acestea sunt întemeiate și pot fi acceptate. După desemnarea expertului, părțile pot înainta obiecții cu privire la calificarea, independența sau imparțialitatea acestuia doar dacă aceste obiecții se întemeiază pe circumstanțe de care partea a luat cunoștință ulterior numirii expertului. În acest caz, tribunalul arbitral va decide prompt asupra oricăror acțiuni necesare.

- (4) Tribunalul arbitral va putea solicita părților să prezinte experților orice informație pertinentă ori să permită acestora accesul la orice acte pertinente sau bunuri, a căror examinare se impune. Orice dispută între o parte a procedurii arbitrale și expert cu privire la relevanța informației solicitate va fi soluționată de către tribunalul arbitral. Contravaloarea onorariului și costurilor pentru efectuarea expertizei se vor avansa de către părți în temeiul unei încheieri a tribunalului arbitral.
- (5) După primirea raportului fiecărui expert, tribunalul arbitral va transmite fiecărei părți o copie a raportului, acordându-le posibilitatea să-și expună, în scris, opinia asupra raportului. Părțile vor putea examina orice document pe care expertul și-a întemeiat raportul.
- (6) Dacă una dintre părți solicită sau tribunalul arbitral consideră necesar, după prezentarea raportului, expertul va fi invitat să participe la ședință, părțile având posibilitatea să-i adreseze întrebări. Contravaloarea onorariului și costurilor expertului pentru a fi prezent la ședință se vor avansa de către părți în temeiul unei încheieri a tribunalului arbitral.

Articolul 44. Efectele omisiunilor în efectuarea acțiunilor procesuale

Dacă, în cadrul termenului stabilit prin prezentele Reguli, convenit de părți sau acordat de către tribunalul arbitral, fără o cauză obiectivă:

- a) reclamantul nu comunică tribunalului arbitral cererea de arbitraj, tribunalul arbitral va înceta procedura, cu excepția cazului în care există

chestiuni care necesită soluționare și tribunalul consideră potrivită adoptarea unei decizii asupra acestora; și/sau

b) pârâtul nu răspunde la notificarea expediată de reclamant sau nu prezintă referința, tribunalul arbitral va dispune continuarea procedurilor arbitrale fără a interpreta aceste omisiuni în calitate de recunoaștere a pretențiilor reclamantului. Prevederile acestui alineat sunt aplicabile, în mod egal, situațiilor în care reclamantul nu prezintă referință asupra acțiunii reconvenționale.

Articolul 45. Finalizarea examinării cauzei

- (1) După examinarea probelor, audierea martorilor și încheierea dezbaterilor, tribunalul arbitral va finaliza examinarea cauzei.
- (2) În cazuri excepționale, la solicitarea părților sau din proprie inițiativă, tribunalul arbitral poate relua ședința de arbitraj în orice moment până la adoptarea hotărârii arbitrale.

Articolul 46. Procesul-verbal al ședinței

- (1) Dezbaterile arbitrale se consemnează în procesul-verbal al ședinței.
- (2) Orice dispoziție a tribunalului arbitral se consemnează în proces-verbal și va fi motivată.
- (3) Procesul-verbal trebuie să cuprindă o scurtă descriere a desfășurării ședinței, cererile și susținerile părților, motivele măsurilor dispuse, dispozitivul, semnăturile arbitrilor, precum și alte prevederi stipulate de prezentele Reguli.
- (4) După emiterea hotărârii arbitrale, atât dosarul de arbitraj, inclusiv procesul-verbal al ședinței (în original), cât și alte materiale se vor păstra conform art.54 alin. (7) din prezentele Reguli.

Articolul 47. Înregistrările audio și/sau video a ședinței arbitrale

Înregistrarea audio și/sau video a ședinței arbitrale se admite doar cu acordul ambelor părți sau, în caz de lipsă a acestuia, la cererea uneia dintre părți și prin încheierea tribunalului arbitral.

Articolul 48. Dreptul la informație al părților

- (1) Părțile au dreptul să ia cunoștință de conținutul procesului-verbal și al tuturor actelor din dosar. Totuși, astfel de acces trebuie să fie unul echilibrat și să nu urmărească scopul de a prelungi nejustificat durata de soluționare a litigiului.
- (2) La cererea oricărei părți sau din oficiu, tribunalul arbitral poate corecta erorile materiale sau omisiunile din cuprinsul procesului-verbal sau al încheierilor, printr-o încheiere emisă în condițiile articolului 54 din prezentele Reguli.

Articolul 49. Renunțarea la dreptul de a obiecta

Dacă o parte, cunoscând că o prevedere a prezentelor Reguli sau o condiție a convenției de arbitraj nu a fost respectată, continuă totuși să participe la procedura arbitrală fără a înainta imediat obiecții împotriva unei asemenea abateri și dacă pentru înaintarea obiecțiilor este stabilit un termen, atunci, după expirarea acestui termen, se consideră că partea a renunțat la dreptul de a înainta obiecții, cu excepția cazului în care aceasta va putea demonstra că, în circumstanțele cauzei, omisiunea de a obiecta a fost justificată.

CAPITOLUL IV – Hotărârea arbitrală

Articolul 50. Actele de dispoziție ale tribunalului arbitral

- (1) Procedura arbitrală se încheie odată cu pronunțarea hotărârii arbitrale finale sau cu emiterea încheierii de către tribunalul arbitral în conformitate cu alin.(2).
- (2) Asupra problemelor remise arbitrajului spre soluționare în fond se decide prin hotărâre. În cazul în care arbitrajul încetează să efectueze procedura arbitrală fără a decide asupra problemelor remise spre soluționare, o astfel de încetare are loc prin hotărâre. Alte dispoziții ale arbitrajului care nu sunt inserate în hotărâre se emit sub formă de încheiere.
- (3) Tribunalul arbitral încetează procedura arbitrală în cazul în care:
 - a) reclamantul își retrage pretențiile, cu excepția cazului în care pârâtul ridică obiecții, iar tribunalul arbitral recunoaște că pârâtul are un interes legitim ca litigiul să fie soluționat definitiv;

- b) părțile au convenit asupra încheierii procedurii arbitrale; și/sau
 - c) tribunalul arbitral constată că, din anumite motive, continuarea procedurii a devenit inutilă sau imposibilă.
- (4) Dacă reclamantul renunță la arbitraj până la constituirea tribunalului arbitral, procedura arbitrală se încetează printr-o încheiere a Comitetului de Conducere.

Articolul 51. Tranzacția

- (1) Dacă în timpul procedurii arbitrale părțile încheie o tranzacție, la solicitarea acestora tribunalul arbitral o aprobă prin hotărâre și încetează procedura arbitrală.
- (2) Hotărârea arbitrală menționată la alin. (1) se adoptă în conformitate cu articolul 52 din prezentele Reguli. O asemenea hotărâre are același statut și se execută în regimul prevăzut pentru hotărârile arbitrale prin care se soluționează fondul litigiului.

Articolul 52. Adoptarea hotărârii

- (1) În toate cazurile, pronunțarea hotărârii trebuie să fie precedată de deliberare în secret cu participarea tuturor arbitrilor în persoană.
- (2) Dacă tribunalul arbitral este compus din 3 arbitri, hotărârea se ia cu majoritate de voturi. În situația în care o opinie nu întrunește majoritatea de voturi, cea a supraarbitrului prevalează. Arbitrul care face opinie separată asupra litigiului o anexează, invocând motivele de rigoare.

Articolul 53. Forma și conținutul hotărârii

- (1) Hotărârea se emite în scris și se semnează de toți membrii completului de arbitraj sau, după caz, de arbitrul unic, indicându-se motivul absenței uneia dintre semnături.
- (2) Hotărârea arbitrală trebuie să cuprindă:
- a) componența tribunalului arbitral, data și locul pronunțării hotărârii arbitrale;
 - b) numele și domiciliul, pentru persoanele fizice, denumirea și sediul, pentru persoanele juridice, sau reședința părților;

- c) referința la convenția de arbitraj în al cărei temeii s-a procedat la arbitraj;
- d) obiectul litigiului;
- e) motivele de fapt și de drept ale hotărârii, iar în cazul arbitrajului în echitate, motivele care stau la baza soluției;
- f) dispozitivul;
- g) semnăturile arbitrilor;
- h) alte prevederi.

Articolul 54. Interpretarea, completarea și rectificarea hotărârii

- (1) La cererea oricărei părți, tribunalul arbitral trebuie să ia o hotărâre de interpretare a dispozițiilor din hotărârea arbitrală în termen de 30 zile de la data adoptării hotărârii. O cerere de interpretare poate fi făcută în termen de cel mult de 30 zile de la data comunicării hotărârii arbitrale către parte.
- (2) Greșelile tipografice, de calcul sau alte greșeli similare ori omisiuni din hotărâre pot fi rectificate, printr-o încheiere, la cererea oricărei părți sau din oficiu de către arbitri, în termenul prevăzut de articolul 54 alin. (1).
- (3) Dacă, în hotărârea sa, tribunalul arbitral nu s-a pronunțat asupra unui capăt de cerere, oricare dintre părți sau dintre arbitri, din oficiu, poate solicita, în termen de 15 zile de la data primirii sau, după caz, de la data pronunțării hotărârii, completarea acesteia. Hotărârea de completare se pronunță în timp de 25 zile după primirea de către arbitri a solicitării respective.
- (4) Dacă consideră necesar și exclusiv pe temeiuri justificate, tribunalul arbitral poate prelungi termenul de efectuare a rectificărilor, de interpretare sau de completare a hotărârii arbitrale.
- (5) Hotărârea de completare, hotărârea de interpretare și încheierea de corectare a greșelilor se dau cu citarea părților. Aceste acte fac parte integrantă a hotărârii arbitrale. O parte poate solicita instanței arbitrale rectificarea hotărârii arbitrale sau pronunțarea unei hotărâri adiționale doar cu notificarea celeilalte părți.
- (6) Părțile nu pot fi obligate la plata cheltuielilor de completare, interpretare sau corectare a hotărârii arbitrale.
- (7) Dosarul se păstrează în arhiva Curții de Arbitraj.

Articolul 55. Hotărârea cu privire la cheltuieli

- (1) În măsura în care părțile nu au convenit altfel, tribunalul arbitral trebuie să decidă printr-o hotărâre arbitrală în ce fracțiune părțile trebuie să suporte cheltuielile de procedură arbitrală, inclusiv cheltuielile lor de participare la arbitraj. Tribunalul arbitral decide asupra repartizării între părți a cheltuielilor de procedură arbitrală, luând în considerare circumstanțele fiecărui caz, în special (dar fără a se limita la) rezultatul procedurii arbitrale.
- (2) Când cheltuielile arbitrale sunt determinate, tribunalul arbitral decide asupra fracțiunii din cheltuieli pe care trebuie să o suporte fiecare parte. Dacă cheltuielile nu au fost determinate sau dacă determinarea lor este posibilă abia după încheierea procedurii arbitrale, tribunalul arbitral trebuie să decidă cu privire la fracțiunea din cheltuieli printr-o hotărâre arbitrală independentă.
- (3) La cererea pârâtului, tribunalul arbitral poate decide și asupra obligației reclamantului de a rambursa cheltuielile dacă tribunalul arbitral s-a declarat incompetent din cauza inexistenței unei convenții arbitrale.
- (4) Decizia asupra determinării fracțiunii de cheltuieli pe care trebuie să o suporte fiecare parte și asupra obligației de rambursare a cheltuielilor trebuie să aibă forma unei hotărâri arbitrale în conformitate cu articolul 52 din prezentele Reguli.

Articolul 56. Comunicarea hotărârii

Hotărârea motivată se remite părților în cel mult 10 zile de la pronunțare.

Articolul 57. Efectele hotărârii arbitrale

Hotărârea arbitrală remisă părților are efectele unei hotărâri judecătorești definitive, fiind obligatorie pentru părți și urmând să fie executată benevol, imediat sau în termenul indicat în ea, de către partea împotriva căreia s-a pronunțat.

Articolul 58. Dreptul aplicabil fondului litigiului

- (1) Sub rezerva dreptului imperativ, arbitrajul soluționează litigiul în conformitate cu normele de drept pe care părțile le-au ales ca fiind aplicabile fondului litigiului, stabilite în contract sau în alt acord al părților. Orice desemnare a legii sau a sistemului de drept al unui stat este interpretată, cu excepția unei stipulații contrare exprese, ca o referire la dreptul material al statului respectiv și nu la normele lui conflictuale.
- (2) Dacă părțile nu au convenit asupra legii aplicabile fondului litigiului, tribunalul arbitral aplică legea stabilită de normele conflictuale pe care le consideră aplicabile în speță.
- (3) Tribunalul arbitral judecă în echitate numai dacă părțile l-au autorizat expres în acest sens.
- (4) În litigiile cu element de extraneitate, tribunalul arbitral adoptă hotărârea în conformitate cu clauzele contractului, ținând cont de uzanțele comerciale aplicabile tranzacției respective.

CAPITOLUL V – Dispoziții finale

Articolul 59. Dreptul aplicabil procedurii arbitrale

Prezentele Reguli se completează cu prevederile legislației în vigoare a Republicii Moldova care reglementează modul de constituire, organizare și funcționare a arbitrajului instituționalizat.

Articolul 60. Intrarea în vigoare

Prezentele Reguli intră în vigoare la data aprobării lor de către Comitetul de Conducere și se vor publica pe pagina web a Curții.

ANEXA I. CLAUZA COMPROMISORIE MODEL

Orice litigiu sau pretenție din sau în legătură cu prezentul contract, inclusiv neexecutarea, încetarea sau nulitatea acestuia, vor fi soluționate definitiv prin arbitraj în conformitate cu Regulile de procedură arbitrală ale Curții de Arbitraj Comercial Internațional din Chișinău de pe lângă Asociația Patronală „Camera de Comerț Americană din Moldova”.

Se recomandă suplimentarea clauzei compromisorii cu următoarele prevederi:

Tribunalul arbitral va fi compus din [...] (arbitru unic sau trei arbitri)

Locul arbitrajului va fi municipiul Chișinău, Republica Moldova.

Limba procedurii arbitrale este [...].

Prezentul contract este guvernat de legea [...] (a se indica statul legea materială a căruia va governa contractul).

ANEXA II. REGULI SUPLIMENTARE PENTRU PROCEDURA ARBITRALĂ ACCELERATĂ

Convenția de arbitraj și introducerea în Regulile procedurii arbitrale accelerate

Prezentele Reguli suplimentare pentru procedura arbitrală accelerată (în continuare "Regulile Suplimentare") se aplică în mod subsidiar la Regulile de procedură arbitrală ale Curții de Arbitraj Comercial Internațional din Chișinău de pe lângă Asociația Patronală „Camera de Comerț Americană din Moldova” (în continuare "Regulile"), pentru toate acțiunile a căror valoare nu depășește echivalentul în lei moldovenești a sumei de 25.000 USD, calculat potrivit cursului oficial al Băncii Naționale a Moldovei la data recepționării cererii de arbitraj de către Secretariat, cu excepția cazului în care părțile au renunțat în mod expres și în scris de la aplicarea acestor Reguli Suplimentare.

Pentru celelalte categorii de litigii, părțile pot conveni separat ca prezentele Reguli Suplimentare să fie aplicate litigiului lor concret. În acest scop, Curtea de Arbitraj recomandă tuturor părților, care intenționează să aplice prezentele Reguli Suplimentare litigiilor între ele, să includă următoarea clauză compromisorie în cadrul contractului:

„Orice litigiu sau pretenție din sau în legătură cu acest contract, inclusiv neexecutarea, încetarea sau nulitatea acestuia, vor fi soluționate definitiv prin arbitraj în conformitate cu Regulile suplimentare pentru procedura arbitrală accelerată (Anexa II la Regulile de procedură arbitrală) ale Curții de Arbitraj Comercial Internațional din Chișinău de pe lângă Asociația Patronală „Camera de Comerț Americană din Moldova”, de către un arbitru unic numit potrivit respectivelor Reguli.”

Se recomandă suplimentarea clauzei compromisorii cu următoarele prevederi:

Locul arbitrajului va fi municipiul Chișinău, Republica Moldova.

Limba procedurii arbitrale este [...].

Prezentul contract este guvernat de legea [...] (a se indica statul legea materială a căruia va governa contractul).

Reguli suplimentare pentru procedura arbitrală accelerată

Articolul 1. Considerente generale

- (1) Aceste Reguli Suplimentare se completează cu prevederile Regulilor în măsura în care prezentele Reguli Suplimentare nu prevăd un alt regim.
- (2) Durata procedurii arbitrale accelerate nu va depăși 3 luni din momentul transmiterii dosarului de arbitraj de la Secretariat către arbitrul unic.

Articolul 2. Arbitrul unic

Prin derogare de la prevederile articolului 7 din Reguli, litigiile în procedura accelerată vor fi examinate de către un arbitru unic.

Articolul 3. Cererea de arbitraj și referința

- (1) Prin derogare de la prevederile articolului 23 din Reguli, Secretariatul va refuza înregistrarea cererii de arbitraj în procedură accelerată dacă aceasta nu este însoțită de dovada achitării taxelor prevăzute în Normele privind taxele și cheltuielile arbitrale.
- (2) Prin derogare de la prevederile articolului 28 din Reguli, pârâtul va depune referința în termen de 15 zile de la primirea copiei de pe cererea de arbitraj.

Articolul 4. Alte derogări de la termenii limită generali pentru efectuarea actelor de procedură

- (1) Partea care intenționează să recuze arbitrul trebuie să expună în scris Curții de Arbitraj cauzele recuzării în decursul a 5 zile de la data la care a luat cunoștință despre numirea arbitrului în cauză sau despre circumstanțele care servesc drept motiv de recuzare.
- (2) În cazurile în care desfășurarea ședințelor pentru examinarea cauzei este necesară potrivit Regulilor de procedură arbitrală ale Curții de Arbitraj, tribunalul arbitral va fixa data pentru dezbaterile litigiului și va

dispune citarea părților într-un termen de 5 zile după expirarea perioadei pentru depunerea ultimului memoriu scris. Între data primirii citației și data începerii dezbaterilor trebuie să existe un interval de cel puțin 15 zile.

- (3) Tribunalul arbitral va pronunța hotărârea în termen de cel mult 30 zile de la încheierea dezbaterilor asupra pricinii.

Articolul 5. Reguli speciale

Cu excepția cazurilor în care tribunalul arbitral va dispune altfel, în cadrul procedurii arbitrale accelerate vor fi aplicate următoarele reguli speciale:

- a) schimbul de informații scrise între părți va fi limitat la depunerea cererii de arbitraj și a referinței, precum și a unei singure explicații scrise subsecvente (memoriu) de la fiecare dintre părți;
- b) pentru dezbaterile verbale a cauzei, inclusiv examinarea probelor, va fi desfășurată o singură ședință a tribunalului arbitral; și
- c) nu se admite reluarea ședințelor după încheierea dezbaterilor.

Articolul 6. Modificarea termenilor limită. Derogarea de la calendarului procedural

- (1) Prevederile și termenele-limită stabilite prin prezentele Reguli Suplimentare pot fi modificate prin înțelegerea părților. După constituirea tribunalului arbitral, orice modificare a regulilor și termenelor va fi posibilă doar cu acordul tribunalului arbitral. Fără consimțământul părților, tribunalul arbitral va putea extinde un termen-limită conținut în prezentele Reguli Suplimentare doar în cazuri justificate, ținând cont de complexitatea litigiului și interesele părților. În aceste situații, extinderea termenului va fi dispusă printr-o încheiere scrisă, care va reflecta temeiurile măsurii dispuse și va fi transmisă atât părților, cât și Comitetului de Conducere.
- (2) Dacă procedura arbitrală nu va putea fi încheiată în termenul prevăzut de art.1 alin.(2) din prezentele Reguli Suplimentare, tribunalul arbitral va informa în scris Comitetul de Conducere și părțile litigiului asupra motivelor depășirii termenului. Totuși, competența tribunalului nu va fi afectată în cazul depășirii termenului.

ANEXA III. PROCEDURA ARBITRULUI DE URGENȚĂ

Articolul 1. Arbitrul de urgență

- (1) O parte poate solicita numirea unui arbitru de urgență până la transmiterea cazului spre soluționare către un tribunal arbitral numit potrivit articolului 8 sau articolului 9 din Reguli.
- (2) Competențele arbitrului de urgență sunt cele prevăzute în articolul 35 din Reguli. Aceste competențe încetează odată cu transmiterea cazului către un tribunal arbitral sau când o hotărâre a arbitrului de urgență își pierde caracterul obligatoriu în conformitate cu articolul 8 alin. (4) din prezenta anexă.

Articolul 2. Cererea pentru numirea unui arbitru de urgență

Cererea pentru numirea unui arbitru de urgență va include:

- (i) o declarație cu privire la numele și adresele, numerele de telefon și fax, precum și adresele de e-mail ale părților și reprezentanților acestora (în măsură în care sunt cunoscute);
- (ii) un rezumat al litigiului;
- (iii) o declarație privind măsurile de asigurare solicitate și temeiurile pentru aplicarea acestora;
- (iv) o copie sau o descriere a convenției de arbitraj;
- (v) observații asupra locului desfășurării procedurii de urgență, legea aplicabilă și limbile utilizate în cadrul procedurii; și
- (vi) dovada plății costurilor procedurii de urgență.

Articolul 3. Comunicarea cererii

În termen de o zi după recepționarea unei cereri de numire a arbitrului de urgență, Secretariatul va transmite această cerere către cealaltă parte, solicitându-i prezentarea explicațiilor asupra acestei cereri în termen de două zile după recepționare.

Articolul 4. Numirea arbitrului de urgență

- (1) Președintele va depune eforturi pentru a numi arbitru de urgență în termen de 72 ore de la primirea cererii privind numirea unui arbitru de urgență.
- (2) Un arbitru de urgență nu va fi numit în cazul în care Curtea de Arbitraj este vădit lipsită de competență în administrarea litigiului.
- (3) Recuzarea arbitrilor de urgență urmează a fi declarată în termen de 24 de ore din momentul în care partea a aflat despre circumstanțele care stau la baza înaintării cererii de recuzare.
- (4) Un arbitru de urgență nu poate acționa în calitate de arbitru în orice procedură viitoare de arbitraj cu privire la cauza dedusă examinării sale, cu excepția situației în care părțile convin altfel.

Articolul 5. Locul desfășurării procedurii arbitrilor de urgență

Locul desfășurării procedurii de urgență este cel convenit de către părți ca sediu al arbitrajului. În absența unei înțelegeri între părți, Președintele va determina sediul desfășurării procedurii de urgență.

Articolul 6. Sesizarea arbitrilor de urgență

Odată ce un arbitru de urgență a fost numit, Secretariatul îi va transmite imediat cererile înaintate de părți.

Articolul 7. Hotărârile de aplicare a măsurilor de asigurare în regim de urgență

- (1) Orice hotărâre de aplicare a măsurilor de asigurare trebuie să fie adoptată într-un termen de maximum 5 zile de la data recepționării cererii de către arbitru de urgență. Președintele va putea extinde acest termen la cererea motivată a arbitrilor de urgență sau în alte cazuri în care va considera necesar.
- (2) Orice hotărâre a arbitrilor de urgență cu privire la aplicarea măsurilor de asigurare va fi redactată în formă scrisă, va conține data și locul redactării și motivele pe care se întemeiază, fiind semnată de către arbitru de urgență.

- (3) Arbitrul de urgență va elibera fără întârziere o copie a hotărârii pentru fiecare dintre părți.

Articolul 8. Caracterul obligatoriu al hotărârilor arbitralului de urgență

- (1) O hotărâre emisă de către arbitrul de urgență este obligatorie pentru părți din momentul emiterii acesteia.
- (2) Hotărârea de aplicare a măsurilor asigurătorii poate fi modificată sau revocată de către arbitrul de urgență, la cererea motivată a oricărei dintre părți.
- (3) Prin acceptarea inițierii procedurilor în baza Regulilor de procedură arbitrală, părțile se angajează să se conformeze fără întârziere oricărei hotărâri emise de către arbitrul de urgență.
- (4) Hotărârea arbitralului de urgență încetează să fie obligatorie în unul dintre următoarele cazuri:
 - (i) arbitrul de urgență sau tribunalul arbitral dispune cu privire la încetarea caracterului obligatoriu al măsurilor de asigurare aplicate;
 - (ii) tribunalul arbitral adoptă hotărârea cu privire la fondul cauzei;
 - (iii) procedurile arbitrale nu sunt inițiate în decurs de 30 zile de la data emiterii încheierii de către arbitrul de urgență; sau
 - (iv) cauza nu este transmisă unui tribunal arbitral în termen de 90 zile de la data emiterii încheierii de către arbitrul de urgență.
- (5) Hotărârile și motivările arbitralului de urgență nu sunt obligatorii pentru tribunalul arbitral.

Articolul 9. Costurile procedurii arbitralului de urgență

- (1) Partea care solicită numirea unui arbitru de urgență va avansa costurile aferente acestei proceduri la momentul depunerii cererii.
- (2) Costurile aferente procedurii de urgență sunt stabilite în Normele privind taxele și cheltuielile arbitrale.
- (3) La solicitarea arbitralului de urgență sau în alte cazuri în care se consideră oportun, Comitetul de Conducere poate decide asupra majorării sau reducerii costurilor, ținând cont de complexitatea cazului, acțiunile

întreprinse de către Curtea de Arbitraj sau de către arbitrul de urgență, precum și alte circumstanțe relevante.

- (4) În cazul în care taxele aferente procedurii arbitrului de urgență nu sunt avansate în termenul stabilit, Președintele va restitui cererea.
- (5) La cererea oricărei dintre părți, costurile procedurii de urgență pot fi repartizate între părți prin hotărârea finală asupra fondului cauzei.